

La saviesa acumulada

2005-12-02 13:00:29

Feliu Formosa

El somriure de l'atzar. Diaris II

Perifèric Edicions, Catarroja, 2005

Feliu Formosa és un d'aquells escriptors estranyament subterranis. Subterranis perquè, de vegades, un arriba a dubtar de la seua existència, si ha de fer cas de l'escassa atenció que els dedica un panorama literari ocupat per estrelles de cara coneguda però de ploma dubtosa. Subterranis, en molts casos, per voluntat pròpia: la de treballar en silenci, dedicats a la literatura i allunyats de les hipocresies i de l'endogàmia malaltissa de l'*star system* cultural. I estranyament, perquè aquest anonimat sol coincidir amb els autors que veritablement interessen, aquells que van bastint peça a peça el substrat d'una literatura i, per extensió, de la cultura a què aquesta pertany. En el cas de Formosa, a més, amb un perfil que respon al de l'home de lletres complet, que desplega la seua activitat en múltiples vessants de la cultura: perquè Formosa és poeta, però també és traductor, dramaturg, director escènic, assagista i, fins i tot, actor. En definitiva, el perfil de l'home de cultura de qui voldries llegir un diari.

El somriure de l'atzar és justament això: un diari. En concret, la segona part d'un tot que s'encetava a primers d'any amb la publicació d'*A contratemps* –encara que l'autor ja havia conreat prèviament el gènere a finals dels setanta amb *El present vulnerable*. Un recull d'anotacions sense cap més indicació temporal que la dels anys –de 1999 a 2001– en què trobem les diferents inquietuds de Formosa fixades amb una prosa exquisida, atenta tant al detall com a la visió de conjunt, i on destaquen, d'entre totes les cares d'aquesta figura polièdrica, sobretot les relacionades amb el teatre. Perquè l'home de teatre reapareix, allà i ací, com el punt de connexió dels seus interessos dins del món de la cultura i de les lletres: les intervencions com a actor i la relació establerta amb els membres del gremi, la reivindicació de la fidelitat a la paraula enfront d'una manera de fer sovint contaminada pel mitjà televisiu, la direcció escènica, les traduccions de textos teatrals, etc. I, en general, una mirada incisiva sobre el teatre català que apunta, sovint, directe a la nafra: “Pensar que les dotze peces socials d'Ibsen són anteriors a *Terra Baixa* i que el 1896, any en què es va estrenar el drama de Guimerà, també s'estrenava l'*Ubú rei*, d'Alfred Jarry!”.

Encara que això no és exclusiu del gènere dramàtic; també quan es refereix a la poesia, per exemple, trobarem dards com aquest: “ja sabem que els poetes que coneixen la forma però no tenen res a dir són abundantíssims entre nosaltres”. El poeta que subjau en Formosa es fa present sovint, en una prosa que destil·la poesia en ella mateixa, però sobretot en algunes de les notes més mínimes del diari: fragments breus, reflexions que semblen nàixer d'un guspireig però enlluernador, inspiradíssim; autèntiques perles precioses, concentrades, que podrien funcionar a la perfecció com a aforismes: “Com buscar de refugiar-me en un indret consolador, si és també allà on he viscut l'inconfessable”. I, amb aquests, l'altre lloc preeminent és per a la traducció. En són moltes, les anotacions: referides directament a obres concretes en què treballa, amb exemples tant dels problemes trobats com de les solucions adoptades; a traduccions d'*altri* que ha llegit, o sobre aspectes més generals de l'ofici: “De vegades, la traducció és el mal menor. Per exemple, dels textos de Racine”.

Però també la vida forma part dels materials d'aquest diari. L'autor no oculta les contradiccions inherents al propi fet de viure en unes notes que tenen moments d'una serenitat només comparable al neguit que sembla inspirar-ne d'altres; amb una ansietat sovint associada al sentiment de no estar fent allò que de veritat l'interessa; amb una sinceritat que afecta, de vegades, aspectes ben personals. En definitiva, una mirada lúcida i sincera, i la bellesa d'una escriptura que, com ell reclama per als llibres que l'interessen,

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

du marca d'autenticitat: “de tots aquests llibres que he hagut de llegir, n’hi ha que respiren veritat i n’hi ha que no. És una impressió, una sensació que tinc i que no sé expressar millor ni precisar més. I haig de concloure que, evidentment, a mi m’agraden els llibres on percebo veritat, cosa que no té gaire a veure ni amb la qualitat formal ni amb l’adscripció a un o a altre corrent poètic”. I en Formosa, sense dubte, es percep veritat.